

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Riigikogu sotsiaalkomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Meie 10.10.2018 nr 4/289

Lisaadressaat:
Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Ettepanek muuta ravimiseaduse haruapteekide regulatsiooni

Lugupeetud Helmen Kütt!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) teeb ettepaneku muuta ravimiseaduse (edaspidi ka: RavS) haruapteekide regulatsiooni seoses haruapteekide ümberkujundamisel üldapteekideks. Antud ettepanek võimaldaks praegustel üldapteekidel muuta oma haruapteegid üldapteekideks.

Ettepanek ei mõjuta Kaubanduskoja 26.07.2018 esitatud arvamust ravimiseaduse muutmise seaduse 656 SE kohta. Praegune ettepanek on ajutine lahendus, et vältida 2019. aastal esineda võivat massilist apteekide sulgemist ning muuta hetkel kehtivad tähtajad nii, et need vastaksid seadusandja esialgselt kavandatule.

Muudatusettepanekud

2014. aastal jõustus ravimiseaduse säte, mille kohaselt ei tohi haruapteek asuda asustusüksuseks olevas linnas, kui seal elab enam kui 4000 elanikku. Haruapteekidele anti täiendav tähtaeg tegutsemiseks kuni 09.06.2019. Ehk üleminekuperioodi jooksul on haruapteekidel kolm võimalust: 1) haruapteek sulgeda 2) haruapteek kolida alla 4000 elanikuga asulasse 3) haruapteek kujundada ümber üldapteegiks.

Seadusandja eesmärgiks oli piirata uute haruapteekide asutamist suuremates linnades, sest haruapteek kujutab endast ruumide ja erialatöötajate kvalifikatsiooni poolest vähendatud nõuetega apteeki, mis ei ole suuremates linnades õigustatud.

Paragrahvi 116² sõnastuse kohaselt nägi seadusandja seni suuremates linnades tegutsenud haruapteekidele selgelt ette viie aasta pikkuse üleminekuperioodi oma

tegevuse vastavusse viimiseks ravimiseadusega. Seaduseelnõu 615 SE teise lugemise seletuskirjast nähtub üleminekuperioodi eesmärk: “Seni suuremates linnades tegutsenud haruapteekidele antakse piisav üleminekuaeg (5 aastat), mille jooksul leitakse võimalused oma tegevuse vastavusse viimiseks üldapteegi nõuetega.”

Seega oli seadusandja tahe võimaldada haruapteekide viieaastase üleminekuperioodi jooksul nende ümberkujundamine üldapteekideks tegemata sealjuures vahet proviisoritest apteekide omanikel ja mitteproviisoritest omanikel.

Samas 2015. aasta ravimiseaduse muudatustega, RavS § 42 lg 5, mis kehtestas apteekide omamisele nn vertikaalse piirangu, ning RavS § 41 lg 2-6, mis kehtestas nn proviisoromaniku nõude, ei ole enam haruapteekidel võimalik end ümber kujundada üldapteekideks. Raviamet ei saa vertikaalselt integreeritud apteegi omanikule väljastada uut üldapteegi tegevusluba, sest taotleja ei vasta ravimiseaduse nõuetele (RavS § 47). See omakorda tähendab, et vastupidiselt seadusandja mõttele puudub vertikaalselt integreeritud haruapteegi omanikul võimalus enda haruapteegi ümberkujundamiseks.

Kõige selle tulemusel oli üldapteekide struktuuriüksuses olevatel haruapteekidel realselt aega end ümber kujundada viie aasta asemel vähem kui üks aasta.

Haruapteekide ümberkujundamise keeld mitteproviisorist apteekide omanikele ei ole olemuslikult põhjendatud proviisoromandi nõude kui sellisega, sest mitteproviisorist omanikud võivad senises mahus apteegisektoris tegutseda ka peale 09.06.2019. a, kuivõrd RavS § 116⁷ lg 2 järgi kestab omandipiirangutest tingitud nõuetele mittevastavuse üleminekuperiood kuni 01.04.2020. a.

Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku muuta ravimiseaduse § 116² lõige 1 järgnevalt: „4000 või enama elanikuga linnas asustusüksusena asuv üldapteegi struktuuriüksuseks olev haruapteek, mis on asutatud enne 2014. aasta 9. juunit, võib linnas tegutsemiskohta muutmata haruapteegina tegutseda kuni 2020. aasta 1. aprillini.“ Käesoleva muudatusettepanekuga antakse haruapteekidele täiendav tähtaeg, mis on vastavuses omandipiirangutest tingitud nõuetele

mittevastavuse ülemineku perioodiga. Samuti koos teiste muudatusettepanekutega tekitab haruapteekidele piisava tähtsaja, et end ümber kujundada üldapteegiks.

Et üldapteekide struktuuriüksuses olevad haruapteegid saaksid end ümber kujundada üldapteekideks **teeb Kaubanduskoda ettepaneku lisada ravimiseaduse §-i 116³ lõige 2 järgneva sisuga: „Enne 2014. aasta 9. juunit asutatud üldapteegi struktuuriüksuses oleva haruapteegi ümberkujundamisel üldapteegiks ei rakendata käesoleva seaduse § 42 lõikest 5 tulenevaid tingimusi kuni 2020. aasta 1. aprillini.“** Samuti lisada ravimiseaduse §-i 116² lõige 3 järgneva sõnastusega: „**Enne 2014. aasta 9. juunit asutatud üldapteegi struktuuriüksuses oleva haruapteegi ümberkujundamisel üldapteegiks ei pea tegevusloa taotleja vastama käesoleva seaduse § 41 lõigetele 2-6 kuni 2020. aasta 1. aprillini.**“

Hetkel kehtiva ravimiseaduse mõju

Kuigi omandipiirangutele mittevastavad apteekide omanikud võivad tegutseda turul ka peale 09.06.2019, on neil siiski alates sellest tähtpäevast keelatud RavS § 116² kohaselt hoida tegevuses oma 4000 või enama elanikuga linnas või vallasisiseses linnas asuvaid haruapteeke. Selliseid haruapteeke, mille omanikud ei vasta ravimiseaduses sätestatud proviisoromaniku nõudele ning mida ei ole alates 20. märtsist 2015. a võimalik ümber kujundada üldapteekideks on Eestis kokku üle 70, moodustades umbes 14% kõigist Eesti apteekidest, mis tuleks 09.06.2019. a sulgeda. 14% apteekide sulgemine ei olnud haruapteeke puudutavate muudatuste vastuvõtmisel seadusandja eesmärk ega tahe.

Lisaks sellele, et seadusandja soov ja eesmärk oli lubada ülemineku perioodil haruapteekide ümberkujundamist üldapteekideks, väldib ümberkujundamise võimalus võimalikke kahjunõudeid riigi vastu. Kui haruapteeke ei saa ülemineku perioodil viia kooskõlla üldapteegi nõuetega, luuakse olukord, kus turuosalistel ei ole võimalik haruapteeke proviisoritele võõrandada ehk saada haruapteegi eest õiglast hüvitist. Nimelt ei ole haruapteegil endal eraldiseisvat tegevusloa, vaid tema tegutsemisõigus on seotud üldapteegiga (haruapteek on kantud üldapteegi tegevusloale).

Seega ei ole võimalik haruapteeki eraldiseisvana proviisorile võõrandada, vaid seda saab teha ainult koos üldapteegiga (ehk vähemalt 2 apteeki korraga). Kui leiduks

proviisor, kes sooviks hakata ettevõtjaks ning omandada apteeki (sh omaks piisavaid rahalisi vahendeid), siis on üsna tõenäoline, et osta soovitakse ja suudetakse üks apteek korraga, aga mitte 2 või enam (kui ühel üldapteegil on mitu haruapteeki).

Seadusandja eesmärk piirangute seadmisel haruapteekidele linnades oli see, et kõik linnades asuvad apteegid vastaksid pärast üleminekuperioodi sarnastele kvaliteedinõuetele (linnades kehtiksid ühtsed apteegi miinimum pindala nõuded, ravimite valmistamiskohustus jms), mitte et kõik haruapteegid linnades tuleks teatud kuupäeval sulgeda.

Sellised kahjud saab lugeda tekkinuks riigipoolse mh põhiseadusega vastuolus oleva tegevuse (tegevusetuse) tagajärjel - seadusemuudatuste ebasobiva koosmõju tulemusena välistati omandipiirangutele mittevastavate isikute võimalus üleminekuperioodil haruapteeki üldapteegi nõuetega vastavusse viimiseks. Lisaks ei analüüsitud ega kõrvaldatud ebakõlasid ravimiseaduses vaatamata turuosaliste ja ametkondade (sh konkurentsiamet) tähelepanujuhtimistele ja soovitudele. Sellised esitatavad kahjunõuded võivad olla märkimisväärsed.

Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku muuta ravimiseadust nii, et ühtlustatakse haruapteekide ülemineku-aeg omandireformi üleminekuajaga ehk ka haruapteekide osas antakse ülemineku-aeg kuni 01.04.2020 ning vertikaalse integratsiooni keeld ja omandipiirang ei kohaldu üleminekuperioodil üldapteegi struktuuriüksuseks olevast haruapteegist, mis on asutatud enne 2014. aasta 9. juunit, ümber kujundatud üldapteegi osas väljastatud või väljastatava tegevusloa suhtes.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku muuta ravimiseaduse § 116² lõige 1 järgnevalt: „4000 või enama elanikuga linnas asustusüksusena asuv üldapteegi struktuuriüksuseks olev haruapteek, mis on asutatud enne 2014. aasta 9. juunit, võib linnas tegutsemiskohta muutmata haruapteegina tegutseda kuni 2020. aasta 1. aprillini.“

Samuti lisada ravimiseaduse §-i 116² lõige 3 järgneva sõnastusega: „Enne 2014. aasta 9. juunit asutatud üldapteegi struktuuriüksuses oleva haruapteegi

ümberkujundamisel üldapteegiks ei pea tegevusloa taotleja vastama käesoleva seaduse § 41 lõigetele 2-6 kuni 2020. aasta 1.aprillini.

Täiendavalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku lisada ravimiseaduse §-i 116³ lõige 2 järgneva sisuga: „Enne 2014. aasta 9. juunit asutatud üldapteegi struktuuriüksuses oleva haruapteegi ümberkujundamisel üldapteegiks ei rakendata käesoleva seaduse § 42 lõikest 5 tulenevaid tingimusi kuni 2020. aasta 1. aprillini.“

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Indrek Tops indrek.tops@koda.ee 604 0071